

Контрол, опазване и защита от пожари на горските територии през 2017 година

Инж. Димитър БАТАЛОВ - директор на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ

Площ на горските територии и численост на служителите по контрол и опазване

Към 01.01.2018 г. Изпълнителната агенция по горите контролира дейностите в горски територии на площ 4.2 млн. хектара.

През 2017 г. от всички служители на регионалните дирекции по горите (РДГ) и държавните предприятия (ДП) по чл. 163 от Закона за горите (ЗГ) са извършени 439 001 проверки на превозни средства, лица и обекти, свързани с ползването, преработката и търговията с горски, дивечови и рибни ресурси, което е със 16 617 повече от 2016 година. Проверени са 19 581 обекта по чл. 206 от ЗГ, 80 593 обекта за добив на гървесина, 122 901 превозни средства, 148 587 ловци, 17 492 риболовци и 49 847 други лица.

Прекият контрол в страната се извършва от 407 горски инспектори в РДГ.

Дейностите по опазване на горските територии (ГТ) по видове собственост се упражняват от:

- 2439 служители за ГТ - държавна собственост
- 347 служители за ГТ - общинска собственост
- 52 служители за ГТ - частна собственост.

През 2017 г. по Кодекса на труда са наложени дисциплинарни наказания на 20 горски инспектори от РДГ, от които един е уволнен, четирима са с „предупреждение за уволнение“ и петнадесет са със „забележка“. Дисциплинарни наказания са наложени и на 331 служители от държавните предприятия и техните териториални поделения, както и на 12 служители от общински структури.

Констатираны нарушения

През 2017 г. са констатираны общо 19 995 нарушения на горското законодателство. Съставени са 14 732 акта за установяване на административни нарушения (АУАН), които са с 2132 по-малко от 2016 година. За 2986 нарушения не са открити извършителите, а 2314 нарушения, установени с констативни протоколи, са с известни нарушители.

В горски територии - държавна собственост, с актове и констативни протоколи са установени общо 8479 нарушения, в общинска собственост - 508, в частна собственост - 5305 нарушения.

От общо 14 732 акта 4651 са съставени от служители в РДГ, 8977 - от служители в ДГС/ДАС, 907 - от служители на общините, 107 - от лица на частна лесовъдска практика, 89 - от служители на Министерството на вътрешните работи, и 1 - от представител на Ловно-рибарския съюз. По 126 прокурорски пре-

писки са издадени наказателни постановления на основание чл. 36, ал. 2 от Закона за административните нарушения и наказания.

В информационната система „Елица“ са регистрирани 14 292 преписки - с 440 по-малко от общия брой. Причината е, че някои от общините не водят актовете преписки с този софтуер. От 1 януари 2018 г. е въведен нов софтуер, собственост на ИАГ, чрез който ще се водят всички преписки за нарушения на горското законодателство.

По Закона за горите са съставени 13 637 акта, по Закона за лова и опазване на дивеча - 249, по Закона за рибарството и аквакултурите - 90, по Закона за лечебните растения - 7, и 309 акта са съставени по други закони.

Служителите на РДГ са съставили 120 акта за нарушения, извършени от служители на ДГС/ДАС, 231 акта на лесовъди, практикуващи частна лесовъдска практика, и 28 акта на лица, имащи отношение към дейностите по стопанисване и опазване на горски територии - общинска собственост. Наложени са 44 принудителни административни мерки по чл. 253 от Закона за горите. През 2017 г. най-много установени с актове нарушения са констатирани в Регионалните дирекции по горите - Ловеч - 2484, Берковица - 1497, Русе - 1353, Варна - 1270, и Бургас - 1248 акта.

Движение на актовете преписки и събираемост на наложените глоби и санкции

Издадени са 11 217 наказателни постановления, 412 преписки са отменени от директорите на регионалните дирекции по горите. В Прокуратурата са изпратени 2985 преписки, от тях 758 са без решение, 1989 са върнати за административно производство, а по 238 са образувани наказателни производства.

Обжалвани са 480 преписки, от които 56 са видоизменени, 88 са отменени и 26 потвърдени. Издадени са 81 присъди, с 50 повече от 2016 година. Общо 7820 наказателни постановления са влезли в сила. Наложените с наказателни постановления (НП) парични санкции и глоби възлизат общо на 1 794 883 лв., като по влезлите в сила НП сумата е 1 160 293 лева. Събрани са 165 786 лв. от влезлите в сила НП, което представлява 14 % събираемост.

Задържани вещи - предмет на нарушенията и послужили за извършване на нарушенията

През 2017 г. общо с актове и констативни протоколи е установена незаконно отсечена гървесина в раз-

мер на 28 899 пл. куб. метра.

С актове и констативни протоколи са задържани следните вещи:

- обла гървесина - 1125 м³ с констативни протоколи и актове/812 м³ само с актове

- гърва за огрев - 11 717/11 006 пр. м³

- фасонирана гървесина - 83 м³/70 м³

- недървесни горски продукти - 2 444/1183 кг

- моторни превозни средства - 547/182

- коне - 133/0

- каруци - 889/590

- моторни триони - 488/265

- оръжие - 33/8

- дивечово месо и риба - 109/58 кг

- други - 3264/307 броя.

Приходите от продажби на задържани вещи през 2017 г. възлизат общо на 153 174 лева. Голяма част от задържаната гървесина се предоставя по реда на чл. 273, ал. 2 и ал. 5 от Закона за горите.

Дейност на РДГ

През 2017 г. горските инспектори в регионалните дирекции по горите са извършили 260 085 проверки на 19 540 обекта за преработка и търговия с гървесина, 20 417 обекта за добив на гървесина, 56 723 МПС, 46 483 ловци, 9803 риболовци и 25 950 физически лица. Горските инспектори и експертите от РДГ са съставили 4651 акта, или 32 % от актовете в страната - средно по 11.4 на служител (с 2.4 акта по-малко от 2016 г.). Служителите на гържавните предприятия и техните поделения са съставили 8977 акта, или средно по 3.7 на служител, а назначените или наетите служители за опазване на общинските горски територии са съставили 907 акта, средно по 2.6 на служител през годината.

В РДГ - Смолян, където нарушенията традиционно са най-малко в страната, средногодишно на един горски инспектор се падат по 2.4 съставени акта. В други РДГ, където традиционно има нарушения през годините, рязко е паднал броят на актовете и горските инспектори съставят по-малко от един акт на месец: РДГ - Благоевград - 3.5 акта на горски инспектор, РДГ - Кюстендил - 4, РДГ - Стара Загора - 4.3, РДГ - Пловдив - 5.5, РДГ - Пазарджик - 6.1, РДГ - София - 6.7 акта на горски инспектор.

Задържаните от нарушители вещи са: 645 м³ обла гървесина, 67 м³ фасонирана гървесина и 3734 пр. м³ гърва за огрев, 219 МПС, 48 коне, 155 каруци, 92 моторни триона, 16 бр. оръжие, 16 кг дивечово месо и риба, 60 кг недървесни продукти и други.

Взаимодействие с други институции

Взаимодействието на служителите по контрола и опазването на горските територии е предимно със служители на МВР. При наличие на данни за престъпление структурите на МВР поемат случаите. От друга страна, при констатиране на нарушения, свързани с горското законодателство, често служителите на МВР се обръщат за съдействие и съставяне на актове към служители от РДГ или ДГС/ДАС. Единствено в териториалния обхват на РДГ - Берковица, служители на МВР имат съставени 89 акта.

Защитата и опазването на горските територии от

ГОРСКИ ПОЖАРИ ПО РДГ за 2017 г.

№	Регионална дирекция по горите	Брой	Площ (гха)	%	В т.ч. върхов
1.	Берковица	40	6123	13.40	735
2.	Благоевград	70	16 941	37.07	7578
3.	Бургас	32	5382	11.78	283
4.	Варна	33	315	0.69	8
5.	Велико Търново	11	930	2.04	20
6.	Кърджали	44	1941	4.25	18
7.	Кюстендил	47	1131	2.48	123
8.	Ловеч	37	1791	3.92	0
9.	Пазарджик	28	1276	2.79	7
10.	Пловдив	27	1169	2.56	40
11.	Русе	16	404	0.88	46
12.	Сливен	20	2722	5.96	662
13.	Стара Загора	27	2499	5.47	250
14.	Смолян	17	92	0.20	0
15.	София	54	2866	6.27	40
16.	Шумен	10	112	0.25	80
	Всичко	513	45 694	100.00	9890
ОПОЖАРЕНА РАСТИТЕЛНОСТ (гха)					
1.	Иглолистна		15 212	33.29 %	
2.	Широколистна		21 959	48.06 %	
3.	Смесена		2982	6.53 %	
4.	Триви, незалесени площи и мъртва горска постилка		5541	12.13 %	
	Всичко		45 694	100 %	
ВИД НА ПОЖАРА (гха)					
1.	Низов		35 804	78.36 %	
2.	Върхов		9890	21.64 %	
	Всичко		45 694	100 %	
СОБСТВЕНОСТ (гха)					
1.	Държавна собственост		32 123	70.30 %	
2.	Общинска собственост		5962	13.05 %	
3.	Частна собственост		6861	15.02 %	
4.	Църковна собственост		420	0.92 %	
5.	Собственост на юридически лица		328	0.72 %	
	Всичко		45 694	100 %	
ПРИЧИНИ (брой)					
1.	Неизвестни		68	13.26%	
2.	Небрежност		399	77.78%	
3.	Умишлени		32	6.24%	
4.	Естествени		14	2.73%	
	Всичко		513	100 %	

пожари, както и непосредствените действия по гасене се осъществяват в тясно сътрудничество с Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

През 2017 г. се проведеха съвместни акции с Дирекция „Жандармерия“ на територията на Регионалните дирекции по горите - София, Берковица, Благоевград и други.

Извършени са и съвместни проверки със служители

на Агенция „Пътна инфраструктура“, Националната агенция по приходите, Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“, Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури.

Изнесен център на телефон за спешни повиквания 112

От 01.01.2017 г. до 31.12.2017 г. от центъра за приемане и обслужване на спешни повиквания към телефон 112 са постъпили 8539 сигнала за нарушения на Закона за горите, Закона за лова и опазване на дивеча, Закона за защитените територии, Закона за рибарството и аквакултурите и други.

Най-голям брой сигнали са постъпили за възникнали пожари - 29 %, извършване на незаконна сеч в горски територии - 28 %, транспорт на незаконна гървесина - 11 %, съхранение на незаконна гървесина - 6 %, нарушения по Закона за рибарството и аквакултурите - 10 %, по Закона за лова и опазване на дивеча - 5.5 %, като 331 от сигналите (7 %) са фалшиви.

Проблеми при контрола и опазването на горските територии

- Събираемостта на сумите по влезите в сила наказателни постановления (тя е от компетентността и на други институции) е много ниска, което създава чувство на безнаказаност в нарушителите, а работата на служителите по контрола и опазването на горските територии се обезсмисля.

- Много малко са издадените присъди за престъпления, свързани с горското законодателство.

- В много РДГ има проблеми с организацията по загаржане и продажбата на вещите - предмет на нарушенията, и средствата, послужили за тяхното извършване.

- Собствениците на горски имоти проявяват незаинтересованост за опазването им.

- Недостатъчен е контролът върху дейността на регистрираните лесовъдци, упражняващи частна практика. Те, от своя страна, избягват да съставят актове за нарушения и не изпълняват стриктно дадените им по закон правомощия по опазване на горските територии.

- В Закона за опазване на селскостопанското имущество не са формулирани ясно дейностите по добив на гървесина извън горски територии, както и задълженията на лицата, отговорни за добива. Често чрез документите, разрешаващи почистване на земеделски територии, се извършват нарушения в горски територии.

- Въпреки въвеждането на системата за издаване на електронни превозни билети от временен склад, нарушителите намират най-различни начини да издават нередовни превозни билети (например издаване на последващи превозни билети на основание на първични превозни билети, без оригиналът да придружава гървесината).

Предприети мерки за подобряване на дейностите по контрол през 2017 г.

- Въведена е система за издаване на превозни билети за гървесина от обекти по чл. 206, както и добитата извън горски територии, по електронен път и регистрирането им в централен сървър в Изпълнител-

ната агенция по горите.

- Разработен е нов софтуер за обработка на актовете преписки, който е внедрен от 01.01.2018 година.

- Продължават специализираните акции, при които горските инспектори от една регионална дирекция по горите проверяват територии на други регионални дирекции, като с тези мерки допълнително се цели да бъде елиминиран факторът за евентуална „обвързаност“ на местно ниво.

- През годината бяха организирани и проведени множество работни срещи, свързани с обсъждане на предложения за изменение на Наредба №1 (2012 г.) за контрола и опазването на горските територии. В срещите участваха представители на други институции и администрации, неправителствени организации, представители на гървообработващата промишленост. Предстои разработените предложения да бъдат представени за утвърждаване от министъра на вътрешните работи и министъра на земеделието, храните и горите.

Предложения за подобряване на дейностите по контрол и опазване. Приоритетни задачи

- Да се подобри финансирането на дейностите по контрол и опазване, включително увеличаване на възнагажженията на горските инспектори.

- Да се финализират проектите за изменение и допълнение на текстове в основните закони и подзаконова нормативна база (Закона за горите, Наказателния кодекс, Закона за административните нарушения и наказания, Закона за опазване на селскостопанското имущество и други).

- Да се подобри формата за обучение на служители, имащи права да съставят АУАН, като се предвиди и обучение на терен.

- Да се увеличи броят на извършваните между РДГ кръстосани проверки.

Защита на горските територии от пожари през 2017 г.

През годината в страната са регистрирани 513 горски пожара, които са засегнали 45 694 дка горски територии, като 9890 дка от тях са опожарени от върхови пожари. Площта на засегнатите иглолистни гори е 15 212 дка, засегнатите площи с широколистни гори са 21 959 дка, смесени гори - 2982 дка, а 5541 дка са опожарените треви и незалесени горски територии.

За сравнение през 2016 г. бяха регистрирани 583 пожара, които засегнаха 63 389 дка горски територии, от които 7156 дка от върхови пожари. При сравнение със средногодишно опожаряването в страната 100 000 дка при среден брой от 600 пожара в периода 2006-2016 г. 2017 г. е със стойности на основните статистически показатели за опожарени горски територии далеч от средните. Това се дължи както на превантивната дейност, така и на вложените през последните години немалки финансови ресурси от МЗХГ и МВР за специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирования.

Най-голям е броят и площта на горските пожари в РДГ - Благоевград - 70 и 16 941 дка, РДГ - Берковица - 40 и 6123 дка, РДГ - Бургас - 32 и 5382 дка, РДГ - София - 54 и 2866 дка, и РДГ - Сливен - 20 и 2722 декара. Най-

малко са регистрираните горски пожари в РДГ - Смолян - 17 и 92 гка, и РДГ - Шумен - 10 и 112 декара.

Голяма част от опожарените горски територии в РДГ - Благоевград, са вследствие на опустошителния пожар, възникнал на територията на ДГС - Симитли, и разраснал се в ДГС - Кресна. Неговото гасене продължи над 7 денонощия, засегнати са 13 921 гка, от които 6859 гка от върхов пожар. Преките щети за двете горски стопанства само от този пожар се оценяват на около 500 000 лева.

Най-голям дял от опожарените площи през 2017 г. са държавна собственост - 70 %, общинска - 13 %, частна - 15 %, и 2 % са собственост на юридически лица. От възникналите през 2017 г. 513 пожара 3 % са по естествени причини - от мъглици, 6 % са умислени, 78 % са причинени от човешка небрежност, а 13 % са по неизвестни причини.

Преките щети от горските пожари през 2017 г. са оценени на почти 4 млн. лв., което е под средната стойност от около 5 млн. лв. за последните 10 години. В тази сума не влизат разходите, необходими за възстановяване на опожарените от върхови пожари горски територии, които ще бъдат направени в следващите 3 години от държавните предприятия и останалите собственици на горски територии. Посочените финансови показатели не включват и разходите за потушаване на пожарите на МВР, МО, областни администрации, общини, доброволци и други собственици на горски територии.

През годината в резултат на създадената организация и благодарение на незабавната и адекватна реакция на горски служители, пожарникари и други в голяма част от случаите при получаване на сигнал за пожар не е допуснато навлизане на огъня в горските територии. За това отново допринесе дейността на изнесенния център на тел. 112 към ИАГ. Получаващите на него сигнали за възникнали пожари в горски територии или в близост до тях моментално се преращат на специализираните групи в държавните предприятия и регионалните дирекции по горите, които осъществяват проверка на място и предприемат първоначални действия за гасене.

Във връзка с възникнали пожари, в т.ч. и в горите, през 2017 г. бяха обявявани на няколко пъти кризисни ситуации, осъществена бе и евакуация на населението при пожара в района на Кресна, не бе допусната загуба на човешки живот или тежки наранявания. При преодоляването на кризите са участвали служители и техника на държавните предприятия по чл. 163 от ЗГ и техните териториални структури - ДГС/ДАС, както и служители и горски инспектори от съответните регионални дирекции по горите.

Сред основните причини за възникване на пожарите през 2017 г. е небрежността на пастури и земеделски стопани, най-вече при почистване на пасища и необработваеми земеделски земи. Най-големият пожар в Благоевградска област бе предизвикан именно от небрежност и безотговорност на местен пастур.

През 2017 г. във връзка с изпълнение на Националната стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013-2020 г. и на Стратегическия план за развитие на горския сектор в Република България 2014-2023 г. от работна група към ИАГ бе разработена и одобрена „Програма за опазване на горите от пожари“ с период на действие до 2023 година. Програмата е публикувана на интернет страницата на ИАГ в секция „Проекти/програми/стратегии“ на раздел „Документи“ (<http://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/5/index>).

Във връзка с подготовката за прилагане на „горските мерки“, одобрени в рамките на Програмата за развитие на селските райони 2014-2020 г., на мярка 8.3 „Препотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“, ИАГ подпомогна активно разработването на примерна „Схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната“. Схемата бе разработена в периода 2015-2017 г. и одобрена от Експертен съвет на ИАГ на 12.12.2017 година. Разработката е публикувана и на интернет страницата на ИАГ в секция „Друзи“ на раздел „Документи“

(<http://www.iag.bg/docs/lang/1/cat/4/index>).

Новини от природните паркове

Странджа с устойчиво развитие

С представянето на книгата на инж. д-р Дико Патронов „Странджанската боровинка в Природен парк „Странджа“, направено от доц. д-р Здравко Сталев - завеждащ-отдел „Наука и научни обследвания“ в ЮИДП - Сливен, на 24 януари бе открито тържеството по случай 23-а годишнина от създаването на Природния парк „Странджа“ - Малко Търново. Паркът е уникален български мо-

дел за опазване на природата на Странджанската планина и подпомагане на устойчивото регионално развитие. За значението на най-голямата в страната защитена територия говори пред присъстващите инж. Иван Камбуров - експерт в ДПП „Странджа“.

По време на честването официално бе отбелязано и внесането през миналата година на част от територията на ПП „Странджа“ в

Списъка на съвременните биосферни паркове по програмата „Човекът и биосферата“ на ЮНЕСКО. Събитието, състояло се в Културния център „Морско казино“ в Бургас, бе почетено от зам.-директора на ЮИДП - Сливен, инж. Жельо Марев, директорите на горските стопанства на територията на Парка, ръководството на РДГ - Бургас, природолюбители и природозащитници.